לפי אכלו למצוה ולעכובי לא (א) והתניא [י]במכסת נפשות מלמד [א]שאין הפסח נשחט אלא למנויין שחטו שלא למנויין יכול יהא כעובר על המצוה [א] [ג]תלמוד לומר תכוסו הכתוב [ג]שנה עליו לעכב ואיתקש אוכלין למנויין זקני דרום לא מקשי וכי [ב] לא מקשי נמי (א) מהא נמי אית להו פירכא ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ שמשלחין קרבנותיהם לכתחילה כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה מקום שנטמאו בעלים במת שאין משלחין קרבנותיהן לכתחילה כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה [ג] מיתיבי [ד] [יב]מפני שאמרו נזיר ועושה פסח הציץ מרצה על טומאת דם ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף במאי אילימא בטומאת שרץ האמרת שוחטין וזורקין על טומאת [ה] שרץ אלא טומאת מת וקתני אין הציץ מרצה אלמא נטמאו בעלים במת אין משלחין קרבנותיהם לא אי דאיטמו בעלים במת ה"נ הכא במאי עסקינן כגון שנטמא כהן בשרץ אי הכי אימא סיפא [ג]ניטמא טומאת התהום הציץ מרצה הא תני רבי חייא (ו)לא [י]אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד למת למעוטי מאי לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ לא למעוטי טומאת התהום דזיבה ואלא הא [י]דבעי רמי בר חמא כהן המרצה בקרבנותיהם הותרה לו טומא' התהום או לא הותרה לו טומאת התהום תפשוט דטומאת התהום הותרה לו דהא הכא בכהן קיימינא דרמי בר חמא ודאי פליגי תא שמע [2]ונשא אהרן את עון הקדשי' [י]וכי איזהו עון נושא

לפי אכלו. הראוי לאכילה תכוסו עליו דהיינו שמיעה: **במכסת.** לשון מנין כמו מכסת ערכך (ויקרא כז): **ואיתקש אוכלין למנויין.** מה מנויין מעכבי אף אוכלים מעכבי (ה) שאם שחטו לטמאים ולערלים וחולה (ו) וזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול ואפי' הן מנויין דהא לפי אכלו כהאי קרא כתיב לגבי (ז) מנויין: **וכי לא מקשי נמי.** וסברי טמא מת משלח קרבנותיו בדיעבד אית להו הך פירכא גופא דפרכינן לעיל אמילתייהו דמוקמינן (ח) מתניתין בכהן טמא שרץ אבל כהן טמא מת הכין מרצה דהא מודה מיהא דלכתחילה אמר רחמנא טמא מת ידחה לשני וטמא שרץ אמרינן לעיל דשוחטין עליו לכתחילה: **ומה במקום כו' בעלים.** יחיד: **מיתיבי.** לזקני דרום: **מפני שאמרו.** משנה היא בכילד צולין (פסחים דף פ:) שהנזיר ועושה פסח כו'. קס"ד (ט) האי טומאת הגוף בבעלים קאמר ולהכי נקט נזיר ועושה פסח דאילו שאר קרבנות אין טומאת בעלים פסול בהן אבל עושה פסח אכילתו מעכבא ונזיר נמי כשנטמא במת סותר נזירותו וצריך לחזור ולמנות כדכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו וגו' ואין ראוי לקרבנות תגלחתו עד שיטהר ויביא תחילה קרבנות (ב) נזירות טומאתו שתי תורים ואשם וימנה את נזירתו ואחר כך יביא קרבנות נזירות טהרה וקתני אין הציץ מרצה בדיעבד: **אלמא נטמאו כו'.** כלומר אם שלח קרבנו ושחטו וזרקו עליו לא נפטר מפסח שני: **הכי נמי.** דמרצה ציץ: **כגון שנטמא כהן בשרץ.** כדתנן טמא פסול ואוקימנא בשרץ ותנן נזיר ועושה פסח וה"ה לכל קרבנות יחיד. והא דנקט הני משום סיפא נקט דבעי מיתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה וכי גמירי היתר טומאת התהום בנזיר ועושה פסח גמירי לה בכילד צולין וטומאת התהום טומאת ספק והתם מפרש איזוהי טומאת התהום כו' והילכתא גמירי לה דהותרה בנזיר ועושה פסח כדאמרי' בכילד צולין (פסחים דף פא:): **לא אמרו.** דהותרה טומאת התהום בנזיר ועושה פסח אלא בטומאת המת בלבד: **מאי לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ.** דלא הותרה ומק"ו לא אתיא שאין דנין ק"ו מהלכה (ט): **טומאת התהום דזיבה.** כגון ראה בין השמשות ספק כולה מן היום או כולה מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חציה מן היום וחציה מן הלילה והוי לה כשתי ראיות דזב מטמא בימים ובראיות (י) והך טומאת התהום הוא דממעט משום דממילא דיוצאה עליו מגופו: **דבעי רמי בר חמא.** בכילד צולין (שם): **כהן המרצה בקרבנותיהן.** של נזיר ועושה פסח הותרה לו טומאת התהום אם נטמא בה: **והא (י) הכא בכהן אוקמא לה.** לרישא דקתני אין הציץ מרצה על טומאת הגוף ועלה קתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה: **דרמי בר חמא פליג (יא) הוא.** אדזקני דרום הוא מוקים להאי בטומאת בעלים וסבירא (ג) דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו דאכילת פסחים מעכב: **תא שמע.** תיובתא לרמי בר חמא: **ונשא אהרן.** בציץ כתיב: **את עון הקדשים.** פסול קרבנות ירצה בציץ:

אם

הכא נמי נייתי ק"ו ליפוק מהיקשא ועוד קשה היכי יליף טמא שרץ דיחיד בק"ו מטמא מת דיחיד הא טמא (ג) גופיה דיחיד יליף על ידי מתוך וכי האי גוונא חשיב בבנין אב בפרק איזהו מקומן (לקמן דף נא.) דקאמר לן בדם כשר הואיל ולן כשר באימורין ודבר הלמד בבנין אב אינו חוזר ומלמד בקל וחומר וי"ל דבעיא היא באיזהו מקומן והכא אם (ז) נאמר דילפי' קאמר ועוד י"ל דהאי מתוך אינו בבנין אב דאי הוי בבנין אב א"כ יאכל ביחיד כבציבור: **זקני** דרום **לא** מקשי. וזקני דרום תנאי הוו ופליגי אמתני' דתמיד נשחט (פסחים דף סא.) דתנן השוחטו לערלים ולטמאים פסול אי נמי סבירא להו כר' נתן ולית להו הא דקאמר הש"ס בכילד צולין (שם דף עח:) למודה ר' נתן היכא דנגררא לא הוי: **מפני** שאמרו נזיר ועושה פסח. אע"ג דפרשי' זקני (יד) דרום תנאי היא אפירכא (טו) דסיפא סמיך דנטמא טומאת התהום מרצה (דכולי עלמא אית להון (טז) טומאת התהום מרצה) דהילכתא גמירי לה כדאיתא פרק כילד צולין (פסחים פ:) וכן בריי' דר' חייא לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד דפריך מינה התם לרבי יוסי: **אלא** בטומאת מת בבעלים (יז) וקתני אין הציץ מרצה. וקשיא לזקני דרום דלאמרו אינם אלא למנוה: **לא** למעוטי טומאת התהום דזיבה. ואית מ"מ קשיא ברייתא דר' חייא דלא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד הא איטמי כהן טומאה ידועה לא מרצי ותירץ ה"ר חיים דמיירי במת בשביעי והוי כטומאת שרץ דשוחטין וזורקין ולא מרצי משום דמכפרין כמתכפרין והשתא תמיד בשביעי דלא מרצי וטמא מת בראשון מרצי והיינו טעמא דבשביעי יכול לעשות בטהרה על ידי שליח וחזי למיכל לאורתא אבל בראשון לא אפשר לתקנו ולעשותו בטהרה לכך בדיעבד כשר ומיירי ברייתא דר' חייא (יח) [בטומאת התהום דאי איטמי] כהן בטומאת ודאי של שרץ או במת בשביעי שלו אינו מרצה ביחיד אפי' בדיעבד (שהרי אינו מרצה בציבור בתמיד) דהא מכפרין כמתכפרין וציבור טמאי שרץ או בשביעי של מת לא עבדי בטומאה אלא שולחים קרבנותיהם על ידי טהורין כיון דחזו לאורתא אבל בטומאת התהום מרצה כהן ביחיד אבל בבעלים לא מתוקמא ברייתא דר' חייא דכיון דשוחטין וזורקין על טמאי שרץ ושולחים קרבנותיהם ביד טהורים איזה ריצוי צריך וגם טומאת התהום נמי לא שריא להו למיעבד איהו גופייהו כיון דשוחטין וזורקין עליהן ומצו למיעבד ע"י טהורין ועוד יש לפרש דמיירי בכהן שקיבל הדם בטומאת התהום דמת שמרצה לכתחילה לזרוק ולא מהדרי' אטהורין אפי' איכא כהן טהור הא טומאה ידועה לא מרצה לכתחילה אלא מהדרינן אטהורין דטומאה דחויה היא בציבור (יט) וכי האי גוונא צריך לפרש בפרק כילד צולין (שם פא.) דבעי התם כהן המרצה בתמיד הותרה לו טומאת התהום או לא הותרה ומאי קמיבעיא ליה הא קיימא לן כמועדו אפי' בטומאה אלא אי יכול לזרוק בטומאה לכתחילה קמיבעיא ליה כדפרישית ואפי' איכא טהורין: **טומאת** התהום דזיבה. פ"ה כגון ראה בין השמשות של י"ג (יט) ספק כולה מן היום או מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חציה מן היום וחציה מן הלילה ויש כאן שתי ראיות דזב מטמא בימים ובראיות וקשה דבפרק כילד צולין (ג"ז שם) לא תלי משכח לרבי יוסי טומאת התהום (כ) ולימא כי האי גוונא ונראה לי ברו"ך דבעינן שהספק לא יהא נודע עד לאחר שחיטה (כא) ואם אמרו לו לאחר שחיטה ראית בין השמשות סוף יום שלשה עשר הא בעינן טומאת (כב) התהום שלא יהא אחד מכיר בסוף העולם לכך בעי התם בשלמא לרבנן משכחת לה דשחטו על זב בשביעי שלו דשוחטין וזורקין על טמא שרץ ואח"כ ראה ויותר אבל לר' יוסי דאמר מקצת היום ככולו ומכאן ולהבא מטמא ולא סתר מידי [היכי משכחת ליה] ורבינו הקשה לימא שראה לפני שחיטה ושחטו עליו וחזר הזב וראה שנייה דסתר אפי' לר' יוסי וצריך למנות שבעה דזב תלוי בראיות וליכא לא תחילת היום בטהרה ולא סוף היום ולדידי אתי שפיר דכיון דראה בנפלה מיד היה ספק אולי יראה עוד ביום (כג) והוי כנודע הספק קודם שחיטה ורבינו מתרץ בזה דכיון דראייה לאשונה אינה מטמאה במשא [זבים פ"א מ"א] א"כ מועיל לו מה ששחטו וזרקו עליו אע"ג דראייה שנייה מצטרפת לראשונה לחייבו מנין שבעה מכל מקום לעולם היה קרוי טמא שרץ בשעת עשיית הקרבן וגם אחר כן לא פקע שמו ויצא ידי פסחו וקשה על פירושו (כד) משמעתין (כהן המרצה בציבור (כה) היא) וי"ל כגון שראה אחת בי"ג וטבל והעריב שמשו ושחט לאחר הפסח ואחרי כן ראה שנייה ומצטרפת ואין זה קרוי נודע הספק קודם שחיטה כיון שטהור גמור בשעת שחיטה וליכא למימר אולי יראה לשני (כו) ימים ומצטרפין דלר' (כז) יוסי אינה מצטרפת לראשונה. ברו"ך:

מסורת הש"ס

א) פסחים סא. עח: ע"ש, ב) ירושי' פסחים פ"ה הי"ג, ג) [פסחים שם יומא לט: נא: יבמות מ. שבועות יד. מנחות יט:] מכילתא בא פי"ג, ד) פסחים פ: תוס' פסחים פ"ו הי"ה, תו' נזיר פ"ו הי"ג, תו' מנחות פ"ק ה"ה, ה) נזיר סג: [פסחים פ: פא:] ירושי' פסחים פ"ו ה"ו, ועי' נזיר פ"ט ה"ב, ו) פסחים פ: ירושי' פסחים ונזיר שם, ז) פסחים עח: יומא ז. מנחות כה. ות"כ ויקרא נדבה פי"ד ה"ט, ח) פסחים סא., ט) נזיר נו., י) זבים פ"א מ"ו, כ) יומא ו ע"ש.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מקשי נמי מיהא אית כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ב) רש"י ד"ה מפני וכו' קרבנות נזיר טמא שתי תורים: (ג) ד"ה דרמי וכו' וסבירא ליה דאין:

◆

שינויי נוסחאות

א] המצוה וכשר כל"ל (ש"מ): ב] נ' ס"א אמר רב אשי וכי לא מקשי נמי אית להו כו': ג] בכ"מ נוסף קשיא: ד] בכ"י ת"ש מפני כו': ה] נ"ל טמא (גליון): ו] ולתולה ולזקן כל"ל (ש"מ): ז] נ"ל גבי (יש"ח): ח] דמוקמי (רא"ש): ט] קס"ד דהאי אין הציץ מרצה על טומאת הגוף כו' (ש"מ): י] נ"ל דהא (ש"מ): יא] פליגי אדזקני דרום דהוא מוקים כל"ל (שמב"י): יב] טמא מת (ש"מ): יג] אם תמצא לומר דילפי' כל"ל (ש"מ): יד] דזקני (שמב"י): טו] תיבת אפירכא אינו מובן. וי"ל דר"ל שיכולין לפרוך מסיפא (גלי' קה"י בקיצור): טז] להו טומאת התהום דהילכתא כו' כל"ל (ש"מ). וכל"ק מוחק כל התיבות שבסוגריים: יז] נ"ל דבעלים (ש"מ): יח] חייא בכהן בטומאת כו' ואינו מרצה ביחיד כו' כל"ל ול"ג התיבות שבסוגריים (ש"מ). ועי' פ"מ: יט] תיבות של י"ג נמחק (ש"מ. וכ"ה ברש"י). ועי' במפרשים שמקיימים הגירסא. וכ' לאו כלום: כ] התהום דזיבה (ש"מ): כא] שחיטה, ואפילו אמר לן לאחר שחיטה ראיתי בה"ש של י"ג הא בעינן כו' כל"ל (צ"ק): כב] נ"ל בטומאת (ש"מ): כג] נ"ל בו ביום (ש"מ): כד] פירושו דשמעתין בכהן המרצה בצבור איירי וי"ל כו' (ש"מ). ועי' כת"י, צ"ק, פ"מ, ות"כ. ובקר"א גר' וקשה על פי' רש"י מהא דשמעתין בכהן המרצה איירי. והיינו בצבור ע"ש הוא. ועפ"ז: כה] כ"א בצבור דהא לא הותרה טומאת שרץ. כן הובא בגליון בשם צ"ק. אבל בצ"ק ליתא. והרש"ק מוחק מה שבסוגריים: כו] נ"ל שני (צ"ק): כז] נ"ל ולר' (צ"ק ושו"מ. וכ"ה בד"ו). ועי' גלי' קה"י שמאמר זה. ובמהרש"א פי"ג סק"ג כתב דקיום דברי התוס' קשה לעמיד עליהם, עפ"ז: כח] מכאן ואילך הוא קטע אחר בכ"י, אלא שבר' ויגא שבר' דשייך להדדי, ונ"ע כזה וגם בתוכן הדברים דלהלן שאינם ברורים כ"נ:

◆

שיטה מקובצת

מקום שנטמאו בעלים במת כו'. תימה דהוי לנא מן הדין להיות מדין בסוף דינא, מה בעלים לכתחלה לא מרצה אבל בדיעבד מרצה אף כהן בדיעבד מרצה, והשתא לא קשה מידי דהא דמרצה ביחיד דקאמרי דיעבד דוקא קאמרי, וי"ל דלפי מה שפי' הר"ח (לעיל כב: ד"ה חקים) ניחא דפי' דלא בא משום ילפותא גמור כי אם לסתור פרכא דזקני דרום, הילכך לא צריך למימר לא דיו ולא שום פירכא כיון דלאו זה אלא סתירת דברים בעלמא (לשון מהר"פ): **במאי אילימא בטומאת שרץ כו'.** תימה היאך מתוקמא בטומאת שרץ הלא מיד אינו (מתכנו) [מתוכן] מגלחה קרבנותיו בכולל טומאת שרץ [illegible] קרבן אינו סותר ומביא קרבן טומאה, וי"ל דט[illegible] קרבן נזירות (לאיתר) ששחטו עליו בשביעי שלו. [illegible] ואח"כ מונה כל נזירתו בטהרה ומביא קרבן [illegible] לאשם ושתי תורים וקאמר אם הביא בשביעי [illegible]

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ב מהל' קרבן פסח הלכה א:
סח ב ג מיי' פ"ד שם הל"ב ופ"ו שם הל"ב ופ"ד מהל' ביאת מקדש הל' ו ז ופ"ו מהל' נזירות הלכה נח:
סט ד מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה יח:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֹסּוּ עַל הַשֶּׂה:
שמות יב, ד
2. וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהֹוָה:
שמות כח, לח

◆

מוסף רש"י

הציץ מרצה על טומאת דם. ותגלחתו כשרה ומותר לשתות יין ולטמא למתים ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף. ואם (נטמא) [נטמאו] בשעת הבאת קרבנותיו סותר את הכל: לא אמרו טומאת התהום אלא במת בלבד. אבל שאר טומאות ספק לא הותרו: כהן המרצה בקרבנותיהם. לנזיר ועושה פסח, הותרה לו טומאת התהום. אם נטמא גופו בספק טומאה, וקרבן יחיד אינו דוחה שבת וטומאה (פסחים פ:) את עון הקדשים. פסול הקרבן יכפר וירצה ואינו מכפר על האוכלין אותו טמא, דעון הקדשים כתיב ולא עון הכהנים (שם טז:). ואין לומר שיכפר על עון הכהן שהקריב טמא, שהרי עון הקדשים נאמר ולא עון המקריבים. הא אינו מרצה אלא להכשיר הקרבן (שמות כח לח) וכי איזהו עון נושא. אי זה פסול הוא מכשיר (פסחים טז:). אי זה עון יתרצה בקרבן שיהא הציץ מרצה עליו שיהא כשר (יומא ז.):

◆

שיטה מקובצת (המשך)

כו' פי' בכהן וכו' תנא ר' חייא כו' (הר"פ): **לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ.** תימה אמאי משמע הכי מגוף הברייתא דר' חייא דקתני לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד, משמע דוקא בטומאת התהום אבל בטומאה ידועה לא מרצה, אלמא כשנטמאו בעלים במת אין משלחין קרבנותיהן. ואי בטומאת כהן קאי כמו ברישא דאוקמיה שנטמא כהן בשרץ, (ומ"מ קשה דהא אמרי וקני דרום דמרצה, וי"ל דכ"ע לא אמרי' טומאת התהום דמרצה לכתחלה אלא למת בלבד אבל בטומאה ידועה אינו מרצה לכתחילה אבל בדיעבד מרצה שפיר, ובטומאת כהן מיירי והוי כמו זקני דרום. וקשה דא"כ משמע דטומאת התהום מרצה לכתחילה קאמר, ובפסחים נמי קאמר דוקא דיעבד גבי הי שיצא על הכהן, וי"ל דהתם מיירי בכהן שעדיין לא עשה שום עבודה אבל הך מיירי בכהן שכבר קיבל הדם בדיעבד, ומיהו לא למעוטי טומאה ידועה דדוקא בטומאת התהום מרצה בדיעבד לזרוק באותו כהן ולא מהדרינן אטהורים ואפי' איכא כהן אחר טהור. אבל בטומאה ידועה לא מרצה בטומאה אף לאחר שקיבל הדם בטומאה לזרוק אלא מהדרינן אטהורים: **לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ.** פי' ולא"כ היכי תני סיפא נטמא טומאת התהום הלכך מרצה דכעי"כ היינו טומאת התהום דשרץ דהא רישא וסיפא כחד גווני היא. (הג"ה) וקשה לי על זה דהא לאוקמינן מילתא דר' חייא במת ובכהן א"כ הוי שפיר דומיא דרישא, וגם התלמוד מתחלה לא היה מקשה לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ (אלמא) [אלא] משום דא"כ לא מתוקמא (דשרץ) [רישא] בטומאת שרץ דלא הוי רישא דומיא דסיפא ומתחלה [ליכא] למעוטי טומאת התהום דזיבה, אבל מתני' מתוקמא שפיר בשרץ הוי רישא דומיא דסיפא. אבל [illegible] (הר"פ כללו). [ורישא] כשאמרי למעוטי טומאת התהום דזיבה. [illegible] טומאת התהום דזיבה. והא לפום סוגיא רבינו פרק [illegible] מתחלה [illegible] טומאה ושלשה לקרבן [illegible] שנעשה בטומאה [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com